

Миколаїв-2020

**ПЗВО «МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра загальних дисциплін**

**ПАКЕТ
КОМПЛЕКСНОЇ АТЕСТАЦІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни**

**УКРАЇНСЬКА МОВА
(за професійним спрямуванням)**

ВАРІАНТИ АТЕСТАЦІЙНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

ВАРІАНТ 1

I. З'ясуйте правовий статус української мови, розкрийте зміст понять “державна мова”, “офіційна мова”. Схарактеризуйте сучасну мовну ситуацію в Україні.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Відредагуйте і запишіть речення.

1. Комісія рахує, що даний проект більш прийнятний. 2. Ми з розумінням відносимося до ваших проблем. 3. Необхідно постійно приймати міри по поліпшенню обслуговування населення. 4. Підприємству задано значних матеріальних збитків. 5. Комісія уважно познайомилася з випискою з протоколу. 6. Виникла потреба підписатися на деякі періодичні видання. 7. Інформацію доведено для відома начальників відділів. 8. Дякуючи підтримці проректора по науковій роботі, студенти прийняли участь у конференції.

IV. Перепишіть слова, вставляючи, де потрібно, апостроф і м'який знак.

Пост...ядерний, св...ято, кур...єр, кур...йоз, дзв...якнути, кр...якати, без...ядерний, дит...ясла, роз...юшити, дез...інформація, торф...яний, багац...ко, людс...кіс...т..., волин...с...кий, Уман...щина, Мін...юст, транс...європейський, пів...яблука, т...охкати, в...язкий, пів...яйця, сором...язливий, Лук...янович, матриц..., пів...юрти, возз...єднати, Натал...чин, Гал...чин, дон...чин, мен...ший, Сибір..., різ...б...яр.

ВАРІАНТ 2

I. Схарактеризуйте основні функції мови, з'ясуйте місце української мови серед мов світу. Розкрийте зміст понять “національна мова”, “політика лінгвоциду”.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З'ясуйте значення слів *лід, брифінг, інтерв'ю, прес-секретар, прес-реліз, інфраструктура, дефініція, стаття*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Від поданих слів утворіть прикметники за допомогою суфікса *-ськ-*.

Прага, Черкаси, Камчатка, гігант, турист, Одеса, університет, Кривий Ріг, Золотоноша, Мекка, Кавказ, Гамбург, місто, Полісся, Волинь, Галичина, Нью-Йорк, Киргизія, Рига, Париж, Санкт-Петербург, студент, Сиваш, юнак, чех, солдат, турок, парламент.

ВАРІАНТ 3

I. З'ясуйте, які стилі української мови використовуються в професійному спілкуванні. Схарактеризуйте особливості й різновиди офіційно-ділового та наукового стилів.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Запишіть правильно типові мовні звороти, три з них уведіть у речення.

Працюю в якості інженера, по закінченню, моя автобіографія, курси по вивченню секретарської справи, поступити в університет, приймати участь, на протязі, робота по сумісництву, мати урядові винагороди, дякуючи підтримці.

IV. Запишіть слова і словосполучення відповідно до норм.

Доне(цьч,ч,чч)ина, Галич...ина, пі(сч,щ)аний, бря(зч,жч,щ)ати, боягу(зс,з)тво, бага(ц,ст,тст)во, аген(тст,ст)во, ву(жч,зч,щ)ий, доро(жч,шч,гш)ий, шіс(тн,н)адцять, соня(ч,ш)ний, яє(ч,ш)ня, виї(з,зд)ний, пес(тл,л)ивий, контра(стн,сн)ий, за(в,вв)ідділу, розрі(с,сс)я, стара(н,нн)ий, довгожда(н,нн)ий баталь...он, завм...рати, ч...кати, оч...кування, наш (у, в)читель, (у, в) саду, була (у, в) Львові, він (у, в)важає, пісні (і, й) музика, повернулася (в, у)ночі, (у, в) доповіді (і, й)деться, гарне (і, й)мення, сім'я (з, із) семи чоловік, лист (з, зі, із) Сходу, (у, в) 2003 році, (т, г)ратчастий, (Г, Г)ете, (т, г)атунок, об(т, г)рунтування, вис(л, тл)ати, вист...лати,, вист...лю.

ВАРІАНТ 4

I. Окресліть зміст поняття “норми літературної мови”, назвіть типи мовних норм. Схарактеризуйте орфоепічні, акцентуаційні, лексичні норми сучасної української літературної мови, наведіть приклади.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Поясніть значення фразеологізму *гордіїв вузол*. Опишіть ситуацію ділового спілкування, у якій може використовуватися цей вислів, уведіть діалог.

IV. Перепишіть слова і словосполучення, виправивши помилки.

Нестор літописець, Ректор Українського Державного Університету Водного Господарства і природокористування, шевченкіана, Лауреат шевченківської премії, адміністрація Президента України, Народний артист України, Країни близького сходу, міністр освіти і науки України, вулиця княгині Ольги, Статут ООН, Конституційний суд України, Народний Рух України, станція метро Палац Україна, Великий піст, День незалежності України, дамоклів меч, Кам'янець Подільський.

ВАРІАНТ 5

I. Окресліть зміст понять “норми літературної мови”, “культура мови”, подайте типізацію мовних норм. Схарактеризуйте морфологічні, синтаксичні, стилістичні норми сучасної української літературної мови, наведіть приклади.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Запишіть правильно типові мовні звороти, три з них уведіть у речення.

По власному бажанню, викликати по службових справах, повідомити по факсу, колеги в роботі, по розгляді заяви, курс лекцій по вищій математиці, по від'їзді, заступник по питанням комерційної діяльності, старший по віку.

IV. Запишіть прізвища українською мовою. Додайте 5 неукраїнських прізвищ ваших знайомих або 5 неукраїнських прізвищ відомих людей.

Гагарин, Голиков, Ананьев, Прокофьев, Мицкевич, Кузнецов, Титов, Сергеев, Ёлкин, Семёнов, Лихачёв, Мечников, Бледных, Ветров, Писарев, Горячёв, Тихомиров, Слепцов, Арефьев.

ВАРІАНТ 6

I. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови. Функції фахової мови.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З'ясуйте різницю між словами *виборний* – *виборчий*, *громадський* – *громадянський* – *суспільний*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Запишіть іншомовні слова, вставляючи пропущені літери.

Ант...б...отик, форт...с...мо, ч...пси, Корс...ка, Т...бет, Сканд...нав...я, Браз...ил...я, Сомал..., Ч...като, Мекс...ка, Ваш...нґтон, С...р...я, Цюр...х, Кембр...дж, Ч...л..., Кр...т, м...тропол...т, г...потеза, жур..., п...ан...с...мо, тр...атлон, д...зель, тр...умф, ...нц...дент, ...м...тац...я, граф...н, мадон...а, ап...еляція, барок...о, нет...о, коміс...ія, бравіс...имо, інтел...ект, контр...озвідка, тон...а, ін...овація, кол...ектив, сюр...реалізм, осан...а, ван...а, ем...іграція, ім...іграція, грип..., піц...а, хоб...і, папарац...і, спагет...і, гол...андський, марок...анець, Ел...ада, Іл...я, Буд...а, Ліс..абон, Рус...о, Ал...ах, От...ава, Брюс...ель.

ВАРІАНТ 7

I. Стилї професійного спілкування: розмовно-офіційний різновид розмовного стилю; офіційно-діловий; науковий. Особливості стилів професійного спілкування.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дїбраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Відредагуйте і запишіть речення.

1. Наряду провів заступник декана факультету Олена Нагірна. 2. Лист підписали старша викладачка Софія Шевчук і професор Інна Іваницька. 3. У концерті виступила народний артист України Марія Стеф'юк. 4. Першу партію рибної консерви відправили вчасно. 5. Виставка вражає асортиментами продукції. 6. За таку помірну ставку висловлюємо подяку нашому партнеру пану Петру Іванчуку. 7. Прошу як можна швидше надіслати листа-відповідь. 8. У відповідності до наказу №37 від 10.06.03 прошу надати мені матеріальну допомогу.

IV. Напишіть складні слова разом, окремо або через дефіс.

Людино/доза, напів/автомат, дванадцяти/денка, авто/клуб, лікар/хірург, радіо/комітет, пройди/світ, пів/гривні, гідро/енергетика, супер/зірка, прем'єр/міністр, трудо/день, пів/Америки, пів/ями, свят/вечір, середньо/віччя, екс/чемпіон, стерео/система, воле/любний, екстра/ординарний, важко/хворий, радіо/фізичний, народно/господарський, суспільно/важливий, глухо/німий, екологічно/чистий, лісо/степ, міні/футбол, аграрно/сировинний, генерал/ губернаторський, жовто/гарячий, хімічно/зв'язаний, трохи/вище/зазначений, абсолютно/досконалий, історико/літературний.

ВАРІАНТ 8

I. З'ясуйте особливості усного професійного мовлення, схарактеризуйте його різновиди. Які жанри публічних ділових виступів найпоширеніші?

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З'ясуйте різницю між словами *положення – становище – стан, запитання – питання, здібний – здатний*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Запишіть іменники в родовому відмінку однини.

Госпіталь, інститут, деканат, киянин, магістр, факультет, лікоть, верблюд, дощ, гопак, землетрус, каталог, курс, колектив, пульт, явір, документ, метр, контроль, референдум, бюджет, відсоток, акумулятора, гараж, будинок, журнал, графік, Тернопіль, майдан, бульвар, провулок, промовець, Луцьк, Кривий Ріг, малюнок, іспит, четвер, радіус, комплекс, палац, канал, карниз, штаб, деканат, мільйон, дах, поверх, відділ, імпорт, синтез, родовід, опис, процес, залік, стрибок, теніс, яр, трикутник, опір, гектар, універмаг.

ВАРІАНТ 9

I. Поясніть зміст понять “термін”, “термінологія”, “термінознавство”. Назвіть ознаки терміна та вимоги до нього. У чому полягає різниця між термінами і професіоналізмами?

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З'ясуйте значення слів *інфраструктура журналістики, наблік рилейшнз, потрфолю, маркетинг, ноу-хау, журналістикознавство*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Запишіть словосполучення у формі ввічливих звертань.

Пан Василь, колега Іващук, панна Інна, вельмишановний добродій Панчук, друг Віталій, пан лікар, професор Городенська, пані Затонська, добродійка Іваненко, пані Лариса, високоповажаний пан голова, Олександра Іванівна, шановна пані Петренко, Михайло Юрійович, Григорій Васильович, Віктор Миколайович, Ірина Максимівна, Ольга Федорівна, пан генерал, Анастасія Олегівна.

ВАРІАНТ 10

I. Схарактеризуйте способи творення термінів, виклад проілюструйте прикладами – термінами вашого майбутнього фаху. З'ясуйте суть поняття “стандартизація термінів”. Яке значення стандартизації термінів?

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 – 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту виписіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Відредагуйте і запишіть речення.

1. Оголошено догану секретареві Олегу Марченко. 2. Ваша ідея сама цікава. 3. Серед проблем, якими займається відділ, чільне місце займає аудит. 4. Залишилося лише вислухати промову завідувача кафедрою. 5. Ми співставили собівартість продукції і виявили, що наша виявилася дешевша. 6. Багаточисельні помилки не дозволили вам перемогти. 7. Трьохденний семінар з проблем малого бізнесу відбудеться в жовтні. 8. Підготуйте пропозиції щодо міроприємств, приурочених до ювілею підприємства.

IV. Запишіть словосполучення, замінивши цифри словами і поставивши іменники у відповідній формі.

11 (підручники), з 5 (колеги), присутні 122 (працівники), дипломи видано 276 (випускники), повернуто 1/3 (посібники), завершено ремонт у 543 (квартири), зустріч із 1439 (глядачі), менше 5721 (знаки), 6,2 (кілограми), 83 (харків'яни), у 5 (варіанти), з 2003 (роки), в кількості 18 (примірники).

ВАРІАНТ 11

I. Становлення українського правопису і його сучасні проблеми.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 - 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту выпишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Відредагуйте і запишіть речення.

1. *Нараду провів заступник декана факультету Олена Нагірна.* 2. *Лист підписали старша викладачка Софія Шевчук і професор Інна Іваницька.* 3. *У концерті виступила народний артист України Марія Стеф'юк.* 4. *Першу партію рибної консерви відправили вчасно.* 5. *Виставка вражає асортиментами продукції.* 6. *За таку помірну ставку висловлюємо подяку нашому партнеру пану Петру Іванчуку.* 7. *Прошу як можна швидше надіслати листа-відповідь.* 8. *У відповідності до наказу №37 від 10.06.03 прошу надати мені матеріальну допомогу.*

IV. Запишіть слова відповідно до норм.

Непримире(нн,н)ість, вознесе(нн,н)я, благослове(н,нн)ий, (л,лл)яний, па(н,нн)а, бо(вв,в)ан, пі(дд,д)а(иш,ш)я, Доне(цьч,ч,чч,)ина, Галич...ина, пі(сч,щ)аний, бря(зч,жч,щ)ати, боягу(зс,з)тво, бага(ц,ст,тст)во, аген(тст,ст)во, ву(жч,зч,щ)ий, доро(жч,шч,гш)ий, шіс(тн,н)адцять, соня(ч,ш)ний, яє(ч,ш)ня, виї(з,зд)ний, пес(тл,л)ивий, контра(стн,сн)ий, за(в,вв)ідділу, зако(н,нн)ий, розрі(с,сс)я, стара(н,нн)ий, довгожда(н,нн)ий.

ВАРІАНТ 12

I. Розкрийте зміст поняття “стандартизація тексту документа”. У чому полягає різниця між документами високого і низького рівня стандартизації?

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 - 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З’ясуйте різницю між словами *запитання* - *питання*, *суспільне* – *громадське мовлення*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Перекладіть іменники українською мовою, визначте рід, доберіть до них прикметники. Словосполучення запишіть.

Зразок: перепись - останній перепис.

Кризис, подпись, боль, запись, летопись, машинопись, рукопись, степень, продажа, ярмарка, посуда, поступь, шампунь, тюль, ваниль, колибри, Сибирь, опись, авеню, альма-матер, евро, Батуми, табло.

ВАРІАНТ 13

I. Моделі професійної комунікації медійників.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 - 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Поясніть значення фразеологізму *авгієві стайні*. Опишіть ситуацію ділового спілкування, в якій може використовуватися цей вислів, уведіть його в діалог.

IV. Запишіть іменники в родовому відмінку множини.

Гривні, джинси, житла, кілограми, канікули, болгари, вірмени, туфлі, плаття, підошви, кеди, весілля, відкриття, вуха, серця, граблі, мандарини, гастролі, гальма, помідори, шорти, лазні, плечі.

ВАРІАНТ 14

I. Дайте визначення поняття “*мовний етикет*”. Назвіть засоби вияву мовного етикету в документах.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5-6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. З’ясуйте значення слів *полоса*, *наблік рилейшнз*, *презентація*, *партійна преса*, *«газетна качка»*, *колонка*. Складіть з ними речення, які можуть використовуватися в усному або писемному професійному мовленні.

IV. Запишіть іменники в орудному відмінку.

Гості, сльози, колеса, кості, ворота, гроші, штани, плем’я, ім’я, імена, площа, секретар, буря, стаття, тиша, фабрика, сім’я, сім’ї, роздоріжжя, друкарні, кручі, перемоги.

ВАРІАНТ 15

I. З'ясуйте особливості усного професійного мовлення, схарактеризуйте його різновиди.

II. З фахової літератури (монографій, статей, періодики, навчальних видань тощо) доберіть і запишіть текст (5 - 6 речень).

Зразком якого стилю є дібраний текст? Відповідь обґрунтуйте.

З тексту випишіть три терміни і схарактеризуйте їх за планом: 1) дефініція (що означає термін); 2) ступінь спеціалізації (загальнонауковий, міжгалузевий, вузькоспеціальний); 3) походження (власний, запозичений); 4) спосіб творення (для власномовних термінів).

III. Відредагуйте і запишіть речення.

1. Оголошено догану секретареві Олегу Марченко. 2. Ваша ідея сама цікава. 3. Серед проблем, якими займається відділ, чільне місце займає аудит. 4. Залишилося лише вислухати промову завідувача кафедрою. 5. Ми співставили собівартість продукції і виявили, що наша виявилася дешевша. 6. Багаточисельні помилки не дозволили вам перемогти. 7. Трьохденний семінар з проблем малого бізнесу відбудеться в жовтні. 8. Підготуйте пропозиції щодо міроприємств, приурочених до ювілею підприємства.

IV. Запишіть іменники в родовому відмінку однини.

Госпіталь, інститут, деканат, киянин, магістр, факультет, лікоть, верблюд, дощ, гопак, землетрус, каталог, курс, колектив, пульт, явір, документ, метр, контроль, референдум, бюджет, відсоток, акумулятора, гараж, будинок, журнал, графік, Тернопіль, майдан, бульвар, провулок.

ВАРІАНТ 16

I. Що таке синтаксис? Назвіть предмет його вивчення й основні одиниці.

II. Що таке узгодження, керування та прилягання? У чому полягає відмінність прилягання й іменного прилягання?

III. З'ясуйте, які з наведених сполук слів не є словосполученнями.

Тарас Шевченко, місто Гадяч, рукою подати, Кривий Ріг, двадцять п'ять, збирають хліб, дівчина-красуня, не до того, щось цікаве, спалити мости, білий гриб, берег моря, літній ранок, будемо вирішувати, довести до відома, Дев'яте травня, батьки й діти, більші витончений, ні риба ні м'ясо, аж сюди, сісти в калюжу, з Києва до Полтави, сади цвітуть, базедова хвороба, сади в цвіту, напередодні свята, перед тобою, буду перекладачем, рильце в пушку, група екскурсантів, хлопець з дівчиною, хтось із нас, пряма мова, наказано зробити.

IV. Серед поданих нижче слів і словосполук знайдіть речення. Назвіть ознаки, за якими речення відрізняється від словосполучень і слів.

Зелене листя, ого, початок весни, весна прийшла, не знаєш, дивився на пароплав, так, слухай, ку-ку, можливо, вишня в цвіту, вишні цвітуть, можливо, зима, мій любий поете, місто восени, промінь сонця, заснула.

ВАРІАНТ 17

I. Який тип підрядності називають супідрядністю? Схарактеризуйте багатокомпонентні складнопідрядні речення з однорідною та неоднорідною супідрядністю.

II. Схема лексикологічного аналізу слова

III. Знайдіть складнопідрядні речення з підрядними часу, умови, допустовими й зіставними, з'ясуйте їх семантичні відтінки, назвіть засоби синтаксичного зв'язку.

1. *Щовечора, як зіронька до місяця сходить, молодая дівчинонька в садочок виходить (Леся Українка).* 2. *І туга мене обхопила, як стрівся я з дідом старим... (М. Драй-Хмара).* 3. *Вони танцювали доти, доки зовсім потомились (І. Нечуй-Левицький).* 4. *Перед тим як вечеряти, Гнат, вийшовши на танок, тонко засвистів (І. Муратов).* 5. *Коли з любові плаче жінка – всі безпорадні на землі (Н. Гнатюк).* 6. *Вогонь горить, як в ньому щось згорає (Т. Севернюк).* 7. *Я лиш тоді покїрна й тиха, коли любов моя – зі мною (Г. Чубач).* 8. *Раз буде своя збройна сила, то ми повинні мати й своїх командирів (П. Панч).* 9. *Не був би ти самотній на віку, якби хоч раз в судьбі своїй бродячий зустрів колись ти дівчину таку! (Л. Костенко).* 10. *Народ сам скує собі долю, аби тільки не заважали (М. Коцюбинський).* 11. *Коли б знав, де впадеш, соломки підстелив би (Народна творчість).* 12. *Куди б мене в житті не прихилило, а все одно до тебе я вернусь (Л. Костенко).* 13. *Хоч була рання весна, але хміль іще буйно зеленів (О. Донченко).* 14. *День був душний, незважаючи на те, що краплі учорашнього рясного дощу іскрились на траві (Марко Вовчок).* 15. *Що ближче ми підходили до густих чагарів, то голосніше чувся тоскний звірячий плач (І. Муратов).* 16. *Коли там хати, то тут будинки... (М. Хвильовий).*

IV. Підкресліть головні члени речення, знайдіть односкладні речення іменного типу, визначіть їх типи та способи граматичного вираження їх головних членів.

1. *Хата. Соняшник. Дніпром зачатий світ (В. Кушнір).* 2. *Ніч, місяць, верби, шелестіння, обійми рук і щастя мук, і в невимовному горінні жагучий солов'їний звук (М. Рильський).* 3. *Два літа. Три літа. А там дивись і в школу помандрує (Я. Мельник).* 4. *Це Білий Медведик (В. Винниченко).* 5. *Ось краса! (В. Винниченко).* 6. *Який же широкий світ! Який же безмежний рідний край (О. Донченко).* 7. *Що ж за пишнії маки! (Марко Вовчок).* 8. *Документи! (О. Довженко).* 9. *Велике ательє; в лівій стіні ззаду – двері в кімнату Рити (В. Винниченко).* 10. *А людей, людей! без ліку! (Марко Вовчок).* 11. *Щоб скоріше закінчити обхід, Лец-Отаманів крикнув: – Вартовий! (П. Панч).* 12. *– Сину мій, дитино моя! – углядивши, скрикнула мати – і кинулась до Петра (Панас Мирний).* 13. *– Наталю! – гукнув він, коли вона вже підходила до дверей. – Чого вам? – не повертаючись, запитала вона (Панас Мирний).* 14. *Наталка (докірливо). – Миколо, Миколо... (І. Котляревський).* 15. *Ніч надворі (З газети).* 16. *Солов'їні далі, далі солов'їні... (В. Сосюра).*

ВАРІАНТ 18

I. Який тип підрядності називають послідовною підрядністю? Схарактеризуйте багатокomпонентні складнопідрядні речення з послідовною підрядністю.

II. Схема аналізу прикметника

III. знайдіть складнопідрядні речення із підрядними способом дії та підрядними міри / ступеня, назвіть засоби зв'язку між їх частинами, визначіть семантичні відтінки.

1. *Так якось вийшло, що не можна було не піти (Леся Українка).* 2. *Я сів обличчям до річки так, щоб сонячні промені падали прямо на мене (В. Домонтович).* 3. *Карпо вийшов й собі хрьопнув дверима так, що вікна задзвеніли (І. Нечуй-Левицький).* 4. *До того змучений, що нічого писати не можу... (М. Коцюбинський).* 5. *Хмари клубочаться так, ніби хто невидимий згори мішав їх велетенським ополоником (В. Козаченко).* 6. *І стало так тихо у хаті, як то буває в порожньому степу за липневої спеки (М. Хвильовий).* 7. *Скільки у відрі водиці, стільки у дівчат правдиці! (Народна творчість).* 8. *А неба тут було так багато, що очі тонули у ній, як у морі (М. Коцюбинський).* 9. *Він був настільки розумний і хитрий, що перемовив київського князя помиритися з ним... (А. Лотоцький).* 10. *Я знов відчув глухий пекучий біль у грудях і довго не міг зловити стільки повітря, щоб промовити слово (І. Франко).*

IV. З'ясуйте, які зі складнопідрядних речень є нерозчленованими, а які – розчленованими структурами.

1. *Хто робить багато справ нараз, той не зробить жодної гаразд (Народна творчість).* 2. *В'яне серце моє од щасливих очей, що горять в тумані наді мною... Розливається кров і по жилах тече, ніби пахне вона лободою (В. Сосюра).* 3. *Скільки хвиль у бурхливому морі, стільки співів у серці моїм (В. Сосюра).* 4. *А там, де щаслива ходила торік, – у цім році весна починається рання (Г. Чубач).* 5. *Не хочу я, щоб знов пекла мене війна в журбі (Г. Тютюнник).* 6. *Не так ті кулі козаку страшні, як це щоденне пекло метушні (Л. Костенко).* 7. *Я нічого забути не вмю, хоч усе призабути могла б (Г. Чубач).*

I. Які складні речення називають складними синтаксичними конструкціями? Схарактеризуйте їх основні типи.

II. Схема аналізу числівника

III. Зробіть синтаксичний аналіз простих речень.

1. *Я звертаюсь до вас, дорогі земляки-побратими, крізь пожарів злий гук, крізь удари невпинних гармат...* (В. Сосюра). 2. *«Колись» – це тихий одноманітний плин (якщо можна назвати плином життя двадцятирічного хлопця), «тепер» – бурхливий лет поміж круч і водоріїв у мороці й повній невідомості* (Ю. Мушкетик). 3. *Ой, піду я, боса, полем, пошукаю свою долю, доленько моя!* (Т. Шевченко). 4. *І син, його кривна дитина, цурався батьківського духу!* (Панас Мирний). 5. *Він ішов, немов нічого не бачачи і ні про що не дбаючи* (І. Франко). 6. *На світі все знайдеш, окрім рідної матері* (Народна творчість). 7. *Колись отак, розказує легенда, хустиною святая Вероніка зібрать хотіла сльози й піт Христа...* (Леся Українка). 8. *Насадити садків, здебільшого вишневих, розвели худобу, птицю, одним словом, жили багато* (Г. Тютюнник). 9. *О матері, в своїх дітей вдихніть безцінний скарб – любов до Батьківщини* (Л. Скурта). 10. *Ще будем жити ми – і я і ти!* (П. Тичина). 11. *Маріанна була дуже гарна: граційна, тоненька, із чистим ніжним личком, із розкішним золотим волоссям, що ніколи не заплеталося* (М. Коцюбинський). 12. *Земля мені щедро пахне і луками, і садами, снагою джерел прозорих, вітрами в негоди час* (В. Колодій). 13. *Чи дружина вірна, чи скорботна мати, чи сестра твоя шлють ті листи* (О. Гончар). 14. *Одплачу, одболію, одлюблю, зроблюся мудра і розважна вельми* (Т. Коломієць).

IV. Підкресліть головні члени речення, знайдіть неозначено-особові односкладні речення, схарактеризуйте морфологічне вираження їх головного члена.

1. *Нам наказують зайняти висоту* (І. Кочерга). 2. *...Живуть тут хлопці-смаглюки й дівчата смаглявки. Деся працюють, деся вчаться, зникають на цілий день і лише надвечір повертаються на свою Веселу* (О. Гончар). 3. *Село неначе погоріло, неначе люди подуріли, німі на панцину ідуть і діточок своїх ведуть* (Т. Шевченко). 4. *Ще далеко до Різдва починали готуватися до цього великого зимового свята* (С. Килимник). 5. *Потім подали друге – чай в алюмінієвих кухлях* (Г. Тютюнник). 6. *Тебе не питають...* (В. Кучер). 7. *Цінять його на службі, це правда* (О. Гончар). 8. *Але з ним не хотіли говорити й відмахувалися від нього рукою* (Г. Хоткевич). 9. *По цій вечері обдаровували дітей дрібними грішми, яблуками, горіхами, насінням та цукерками...* (С. Килимник). 10. *Уночі його вели на розстріл* (Є. Плужник). 11. *Заставляють мене оце м'ять коноплі, грядки шарувати* (С. Черкасенко). 12. *Ніяких пояснень їй не дали* (Ю. Смолич).

I. Схарактеризуйте багатокomпонентні складносурядні речення.

II. Схема аналізу іменника

III. Знайдіть звертання, схарактеризуйте їх за семантикою, морфологічним вираженням, стилістичною функцією. Поясніть розділові знаки.

1. Товаришу молодший лейтенант, ми з вами не земляки? Товаришу майор, ніякого вибуху не було! (П. Загребельний). 2. Нерозумна, я зав'язала собі голівоньку тим шлюбом (І. Нечуй-Левицький). 5. Галю, серце, рибко моя, що мені казати, хотів би я тебе одну цілий вік кохати (Народна творчість). 6. Яке чудове твоє вологе повітря, березнева ніч! (М. Стельмах). 7. Донеччино моя, твоїх вітрів дихання я відчуваю знов, як в ті далекі дні... (В. Сосюра). 8. Маріє Іванівно! Марусю! Зоре моя! Не катуйте мене своїм холодом! (М. Старицький). 9. Там навіть дна немає, міс Грін! (П. Загребельний). 10. А я говорю тобі, треба! Чуєш, ти?! (В. Винниченко). 11. Гей, воли мої, гей, воли мої, гей! (Народна творчість). 12. О Музо, не згадуй ту люту годину (Леся Українка). 13. Ой, вийди, вийди, серце-дівчино, та промов до мене слово (Народна творчість). 14. О лицемірні і лихі, не гніть благочестиво спину: тут не спокують гріхи і не прощаються провини (Р. Третяков).

IV. Прочитайте, знайдіть вставлені конструкції, з'ясуйте їх структурні типи та стилістичну функцію в реченні. Поясніть розділові знаки.

1. Степан Трохимович вийшов на танок, примружив очі – сонце – й раптом побіг до полустанка (М. Хвильовий). 2. В останньому вагоні (у метро) в котрімсь житті я їхала щаслива (С. Йовенко). 3. Ти не кажи «пусте» (болюче це людині!), що гине десь поет далеко, на чужині (М. Тарнавський). 4. Одна дочка – Катрею звали – вже дівчина доросла (Марко Вовчок). 5. Слов'янськ і Слов'яногірськ (давніша назва – Святогірськ) розташовувалися по сусідству (В. Міщенко). 6. Тепер, разом із Іваном і з отим Савкою, – який це Савка? – охітніше буде вирушати у нові місця (М. Коцюбинський). 7. Лине пісня (чия?..) над горами в блакить (В. Сосюра). 8. В щирім серці, в чесних душах – вірю, знаю! – квіти є! (В. Симоненко). 9. Коли Сашко думав про матір, а він тепер думав про неї майже постійно, він ніби стояв на гарячому дружному вітрі (В. Дрозд).

I. Які складні речення називають багатокomпонентними?

II. Схеми морфологічного аналізу слова

III. Перепишіть, знайдіть у реченнях відокремлені конструкції, з'ясуйте, які з них є вставними, а які – вставленими.

1. *А в серці – почував він – прокидалось щось невідоме, чудне (Панас Мирний).* 2. *Ліс, як говориться в народній загадці, повесні веселить, влітку холодить, восени годує, а взимку гріє (Л. Леонов).* 3. *Микола (так звали його) все більше по наймах у містах жив (Б. Грінченко).* 4. *Щастя, кажуть люди, перелітна птаха (М. Стельмах).* 5. *Хутір Вишневий – двадцять п'ять хат – примостився в голому степу... (Г. Тютюнник).* 6. *Як сказано було вже на початку цієї достовірної історії, отець Кирило Іванович, або Кирило Матерборзький, як говорилося у Києві, запросив Грицька Пісченка до себе на неділю у гостину (М. Грушевський).* 7. *Вона те все позбувала – їй допомгла Савчина хазяйка, – та грошей було мало (М. Коцюбинський).* 8. *Чапля – може, то була лелека – потонула у тиші багряній (М. Йогансен).* 9. *Я з батьком – ще малий – у вітряному лісі ішов стежиною (казали ми: взабрід) (М. Рильський).* 10. *Мар'я дивилась на неї і – по очах видно – сумувала (Панас Мирний).*

IV. Прочитайте, визначіть синтаксичну функцію виділених слів, поясніть, які з них ніколи не бувають вставними, а які в одних випадках є вставними, а в інших – ні.

1. *Шкода, він цього не вивчився (Панас Мирний).* 2. *Мені, правда, шкода стало (З журналу).* 3. *«Чи ж це правда? Чи ж це може бути?» – запитував він сам себе (І. Франко).* 4. *Вітер, здавалось, дужчав, принаймні очерет шумів так, що заглушив навіть думки (М. Коцюбинський).* 5. *Біліло небо, білястим здавалося тонко вібруюче повітря (О. Гончар).* 6. *Мене хотів спіймати світ, але, на щастя, не спіймав (А. Григору).* 7. *Відчиняли люди широкі ворота, поливали на щастя дорогу, щоб завжди таким багатим був двір (І. Цюпа).* 8. *Роби ревно й ходи певно (Народна творчість).* 9. *Поїдемо, певно, човном (М. Коцюбинський).* 10. *Звичайно біля шостої пополудні адвокат Білинський робив перерву у своїй канцелярській роботі (І. Вільде).* 11. *Звичайно, людина може розкритися, може спалахнути, може кинути себе на високу гору (Ю. Мушкетик).* 12. *Остапові пощастило, однак, зачепитись якомсь за прибережну вербу (М. Коцюбинський).* 13. *Однак Соломія не тратила надії і навіть не дуже журилась (М. Коцюбинський).*

I. Що таке обставина? Які типи обставин виділяють? Назвіть основні способи їх вираження.

II. Схеми морфемного аналізу слова

III. Підкресліть головні члени речення, знайдіть означено-особові односкладні речення, схарактеризуйте морфологічне вираження їх головного члена.

1. *Тихе батьківське поле за поліським селом розляглося. Все чекає когось, не діждеться когось (М. Сингаївський).* 2. *Прощаючись, поклянемося честю ніколи і ні в чому не зраджувати своїй землі, як добрі діти не зраджують свою матір (Ф. Роговий).* 3. *І всі ми вірили, що своїми руками розіб'ємо скалу, роздробимо граніт (І. Франко).* 4. *Весна, весна! Радійте, дітки! Ховайте швидше саночки! (О. Олесь).* 5. *Плекаймо в серці кожне грона, прозоре диво калинове (Д. Білоус).* 6. *Нічого не хочу знати про твої особисті справи (І. Драч).* 7. *Може, на зорі літатимеш сині? (А. Пригара).* 8. *Живете де? (В. Шевчук).* 9. *О слово! Будь мечем моїм. Ні, сонцем стань! Вгорі спинися, осяй мій край і розлетися дощами судними над ним (О. Олесь).* 10. *Бережи тебе Матір Божя не від болю, а від біди (М. Побелян).* 11. *Чому ж прощаємось навіки? І нащо вірністю клянемося? (Г. Чубач).* 12. *Доберемось до озера, обійдемо його й за річкою повернемо на північ (В. Кулаковський).*

IV. Знайдіть складнопідрядні речення з підрядними причинами, мети, наслідку, супровідними й пояснювальними, назвіть засоби синтаксичного зв'язку між їх частинами.

1. *Над товаришем не смійся, бо над собою заплачеш (Народна творчість).* 2. *Щасливий я, що народився на твоєму березі... (О. Довженко).* 3. *Усе частіше з'являвся в них образ парубка, відданого в солдати тому, що боровся він за своє родинне гніздо, за кохану жінку або наречену (З. Тулуб).* 4. *Не можна було видавати [українською мовою] ніяких книжок для дітей – щоб не звалили до рідної мови, або для шкіл – щоб по-українськи не вчилися (М. Аркас).* 5. *Основу такої спеціалізації, очевидно, створює значення слова, адже воно коригує вживання слова у відповідних граматичних функціях (З підручника).* 6. *Подай душі убогій силу, щоб огненно заговорила (Т. Шевченко).* 7. *А я, здається, вмер би, аби хоч раз ще голос твій почути! (Л. Костенко).* 8. *Для того й дається нам, смертним, життя, щоб більше сонця у собі засвітити (Р. Дідула).* 9. *На небі збиралися великі хмари, так що можна сподіватися дощу (Н. Рибак).* 10. *Нависле небо – землю тисне, аж нахилиється трава (Г. Чубач).* 11. *У долині зафоркали коні, від чого Марко зупинився (М. Стельмах).* 12. *Збільшення енергетичного потенціалу Землі призвело до створення перешкод у використанні інформаційного поясу і в нормальній діяльності енергетичного тіла людини, у результаті чого багато древніх знань стали загадковими й незрозумілими (З журналу).* 13. *Задуми цих оповідань виникали, як правило, під час поїздок, під час зустрічей з людьми, тобто джерелом цих задумів було саме життя (І. Семенчук).*

I. Який член речення називають додатком? Назвіть типи додатків, схарактеризуйте способи їх вираження.

II. Схема словотвірного аналізу слова

III. підкресліть другорядні члени речення, визначіть їх типи й поясніть умови їх розрізнення.

1. Собі на лихо й нам усім на лихо лежиш ти винуватий без вини (З Інтернету). 2. Знов мусить іти до того ж пана, працювати від зорі до зорі... (М. Олійник). 3. На площу вискочив осідланий кінь без вершника (А. Шиян). 4. На схрещенні доріг з села до застави білими стовпами пилюги здіймалися вгору вихори (В. Бабляк). 5. В далечінь холодну без жалю за літом синьоока осінь іде навмання (В. Сосюра). 6. А хто змалював наших босоногих мадонн із сапкою в руках чи серпом на плечі та дитям біля персів?.. (М. Стельмах). 7. Сонце весело сміялось з неба золотим сміхом (Б. Грінченко). 8. Після третіх півнів він вийшов на просторе шкільне подвір'я (М. Стельмах). 9. Вийшла я на Княжу гору глянути на красень Львів (А. Турчинська). 10. З Києвом зв'язували мене далекі згадки з дитячих літ (В. Самійленко). 11. Вона кинулася на шию до своєї матері й гірко заплакала (Б. Грінченко). 12. Високі гори обступають її з трьох сторін амфітеатром (І. Нечуй-Левицький). 13. Під дощем берізка біла край дороги на горбі ронить сльози голубі (М. Шпак). 14. Пишеницю сіяти ми любим для щастя людського й добра (Ф. Малицький). 15. У Вітровій Балці жив його дядько по матері (А. Головка). 16. Можна було подумати, що то кошари для овець, а не хати для людей (І. Нечуй-Левицький). 17. Замислившись, Євген не помітив, як підійшов до нього Роман Блаженко (О. Гончар). 18. Згадка про Наталку дрянула по душі (Ю. Мушкетик). 19. Способом накладання фарб майстер також підсилює ефект світла (І. Барківський). 20. А по Печерській горі росла тоді скрізь дика пуца (П. Куліш).

IV. Виконайте синтаксичний розбір п'ятих вищеподаних простих речень.

I. Які речення називають поширеними? Непоширеними?

II. Які речення називають неповними? Чим вони відрізняються від односкладних речень?

III. Схема аналізу займенника

IV. У поданих нижче реченнях знайдіть додатки, визначіть їх тип і спосіб граматичного вираження.

1. *Ми володарі степу і баских табунів (Л. Костенко).*
2. *Узяла муки пшеничної, замісила водою (Г. Квітка-Основ'яненко).*
3. *Софійку аж тіпало від образи та злості (А. Дімаров).*
4. *Я такої смерті не боюсь! (Є. Плужник).*
5. *Сім глин беру для віщого замісу, сім вод несу із київських криниць (Н. Кащук).*
6. *Бажав я для скованих волі, для скривджених кращої долі і рівного права для всіх... (І. Франко).*
7. *Черниш наказав розвантажити коней і відправити їх назад з двома бійцями (О. Гончар).*
8. *Відкриття Коперника зробило революцію в світогляді людей, в їхньому розумінні природи та способах пізнання її (З підручника).*
9. *Він одказував старостам ні се ні те (І. Нечуй-Левицький).*
10. *І кожне «ні» – вогненне чує «так» (М. Рильський).*
11. *Учора думав про сьогодні (З журналу).*
12. *Війна з німцями вибухнула в той рік, коли я закінчував Полтавське землемірне училище (П. Панч).*
13. *Хіба од верховіть летючий вітер можна відділити?! (М. Рильський).*
14. *Пожадливого гроші розпалюють, а не насичують (Народна творчість).*
15. *Сосновий ліс перебирає струни над берегами вічної ріки (Л. Костенко).*
16. *Старше покоління – свідок іншого життя (М. Коцюбинський).*

I. Що таке означення? Які типи означень розрізняють? Назвіть способи їх вираження.

II. Сформулюйте правила вживання тире в неповному реченні.

III. Схема фонетико-фонематичного аналізу слова

IV. Проаналізуйте будову періодів, поясніть розділові знаки.

1. Коли на груди ляже камінь і дихать не дає мені, коли, не приспаний роками, розбудить жаль думки страшні; коли отрутою гіркою налита вщерть душа моя і плакать нишком, самотою уже не в силі я, – тоді голівку злотокошу я до грудей своїх тулю, дитячий лепет п'ю, як росу, і оживаю, і люблю (М. Драй-Хмара). 2. Подивись: весна устала, сипле тишними квітками; подивись: веселим птаством ожили степи з лісами; подивись: в безкраїм небі сонце-велетень палає; подивись: земнії груди хлібороб плугами крає; подивись: життя устало, дні лишають золотії; подивись – і встань до праці, повний сили і надії (Б. Грінченко). 3. І справді, ці перелякані голоси якоїсь безвихідної розпуки, що їх послали в гущавину гучки, ці підвивання єгеря, що їх ніяк не можна було відрізнити від підвивань вовків, цей таємничий тріск, що раз у раз доносився з глибин лісу, – усе це утворювало таку обстанову, що, мабуть, тільки старі вовчатники вміли в ці хвилини тримати себе спокійно (М. Хвильовий).

I. Яку одиницю мови називають реченням? Чим речення відрізняється від словосполучення? Назвіть основні ознаки речення.

II. На які групи поділяють неповні речення? Схарактеризуйте еліптичні неповні речення.

III. Позначте головне й залежне слова, визначіть тип словосполучення за структурою. Знайдіть синтаксично нерозкладні словосполучення.

Заспівав пісню, іти назустріч сонцю, святкувати Восьме березня, буду листуватися з подругою, міст над рікою, жінка років сорока, навести цікавий приклад, розмова один на один, жінка-провідник, тягнеться аж до Дніпра, людина з великої літери, більш високий рівень підготовки, моє дитинство, сукня вишневого кольору, читаю «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», товари високої якості, сад імені Тараса Шевченка, зібралися навколо столу, зустрілася з давньою подругою, тягнутися на десятки кілометрів, дівчина з русою косою, твори Григора Тютюнника, веселий новорічний тост, студент першого курсу.

IV. Схема аналізу дієслова

I. Яку мовну одиницю називають словосполученням? Чим відрізняються синтаксичні словосполучення від лексичних і фразеологічних сполук слів?

II. Знайдіть у поданих реченнях обставини, визначіть їх типи, поясніть способи їх граматичного вираження.

1. Як світ новий з старого збудувать? (Леся Українка). 2. Через шляхи, через мости у надвечір'я голубе під твої улюблений мотив весна пішла шукать тебе (В. Муха). 3. І тридцять літ, і триста літ, зелені склавши крила, верба стояла край воріт і стиха говорила (В. Колодій). 4. Увечері посумую, а вранці заплачу (Т. Шевченко). 5. Нащо, нащо тобі питати, чи я люблю тебе, чи ні... (О. Олесь). 6. Голосов прискорив біг, намагаючись відірватися, віддалитися від надто сильного суперника (В. Собко). 7. Ти ж так мене чекав... казав, що «з фронту скоро Володька галіфе для мене привезе»... (В. Сосюра). 8. Поспішають Подолом трамваї (Г. Чубач). 9. А дуб стоїть незламно всім напастям наперекір (І. Цюпа). 10. Діденко у Вітровій Балці був тепер нечасто (А. Головка). 11. Повечерявши, полягали спати (Панас Мирний). 12. Та при такій погоді треба ще подумати про купівлю (М. Стельмах). 13. Першого грудня 1991 року український народ висловився за свою повну незалежність (З газети). 14. Зопалу я звівся на ноги (Ю. Збанацький). 15. Не кажи нікому, не кажи нікому, що ти своє серце віддала другому. І собі на горе, і мені на муку, тільки залишила пісню про розлуку (Т. Курчик). 16. Батько, зачувши сварку, люто накричав на них (Г. Тютюнник). 17. Чого являєшся мені у сні? (І. Франко). 18. Не міг мені Іван ні сіло ні впало писати любовні листи (В. Винниченко). 19. З двозначності моя душа мертвіє (С. Йовенко). 20. Брати жили, як то кажуть, душа в душу (М. Рильський).

III. Знайдіть у поданих реченнях прості підмети, назвіть способи їх вираження.

1. Я дуже тяжко Вами відболіла (Л. Костенко). 2. Нехай тобі минуле наше в весняні ночі не встає (О. Олесь). 3. І кожне оте його «люби!», кожне оте «цілуй!», вилітаючи з гарних солов'їних грудей його, обгорталося пахоцями бузку й конвалії (Остап Вишня). 4. Поранений просить водиці (А. Малишко). 5. Всі четверо... ствердно хитнули йому головами (О. Довженко). 6. Погомоніти з високим начальством було для Хоми втіхою (О. Гончар). 7. А над усім густо стелеться дух свіжого степового сіна (С. Васильченко). 8. Життя прожити – не поле перейти (Народна творчість). 9. Це – я, це я (В. Винниченко). 10. «Звенигора» в моїй свідомості відклалася як одна з найцікавіших робіт (О. Довженко). 11. Для самієвського полку це «там» зникало десь за річкою (О. Гончар).

IV. Схема аналізу дієприкметника

I. Назвіть типи підрядного зв'язку, характерні для словосполучень. На чому вони ґрунтуються?

II. Які мовні одиниці об'єднують під назвою *еквіваленти речень*?

III. У наведених реченнях знайдіть прикладки, поясніть правила їх написання.

1. Першу друкарню на Поділлі закладено в селі Панівцях, в семи верстах від міста Кам'яця-Подільського (І. Огієнко). 2. Полковник Кричовський стримано посміхнувся, але разом з тим і гірко скривив уста (П. Панч). 3. І це дівчина-звіроловка, переможниця страхіть усяких! (І. Багряний). 4. І я, здавалось, молодим співаю пісню «Горлицю» (П. Воронько). 4. Вкраїна-мати нахиля нам небо – найвищий, найсвятіший обеліск (М. Дмитренко). 5. За Смотрич-рікою, попід горою, в багрянці зажурений ліс (А. Яворський). 6. Освітлений вогнями, підходить пароплав «Тарас Шевченко» (О. Довженко). 7. Розцвіли дзвіночки-квіти, ніжні дзвони із блакиті (О. Олесь). 8. Часом і той Баглай-студент з'являється (О. Гончар). 9. В Путивлі-граді вранці-рано співає, плаче Ярославна! (Т. Шевченко). 10. Летить бджола-золотоноша – несе пахучий пил зорі (П. Засенко).

IV. Схема аналізу прислівника

I. Які існують типи речень за характером експресивності?

II. Сформулюйте правила вживання тире між підметом і присудком.

III. Зіставте словосполучення, подані українською та російською мовами, назвіть спільні й відмінні риси їх структурно-граматичної організації.

Відповідно до вищесказаного – в соответствии с вышесказанным, повідомити вас – сообщить вам, звернутися до лікаря – обратиться к врачу, брати до відома – принимать к сведению, винятково добра людина – человек редкой доброты, якомога швидше – как можно быстрее, дякую тобі – благодарю тебя, укласти угоду – войти в сделку, рекомендований лист – заказное письмо, поголоска йде – идет слух, з чьєї провини – по чьей вине, за обопільною згодою – по обоюдному согласию, согласно приказу ректора – згідно із наказом ректора.

IV. У наведених реченнях знайдіть підмети й присудки, поясніть уживання або невживання тире.

1. Зозулі споконвічна суть – роки подарувати людям (А. Таран). 2. Жити – означає любити (Ю. Мушкетик). 3. Найбільше і найдорожче добро в кожного народу – це його мова (Панас Мирний). 4. Ми ж вищим розумом озброєні створіння (М. Рильський). 5. Я твій атом, в твоїй я орбіті, і другої не треба мені (В. Сосюра). 6. Нецирий друг мов решето (Народна творчість). 7. А небо тихе і безмовне (В. Сосюра). 8. Життя не нива, ні, вона дорога від бур – до зір (Л. Дмитренко). 9. Любить свій край – це для народу жити... (В. Сосюра). 10. Два на два – чотири (З підручника). 11. Город у Бондарихи – як квітник (М. Волинець). 12. Мовчання – не завжди згода (Народна творчість). 13. Це моя робота (В. Винниченко). 14. Ти – моя любов радості (В. Винниченко). 15. Тигр – ваш (Остап Вишня). 16. Гагара, розуміється, птиця (Остап Вишня). 17. Це – кімната Антоніни Павлівни? (В. Винниченко).

I. Яку одиницю мови називають простим реченням? Дайте загальну характеристику простого речення за структурою.

II. У чому особливість приєднувальних конструкцій?

III. Знайдіть у поданих реченнях означення, визначить їх тип і спосіб граматичного вираження.

1. Під деревом стояла дивної краси висока молода красуня в білому убранні, в червоній шапочці на голові (І. Нечуй-Левицький). 2. Хочете почути найулюбленішу казку мого дитинства? (В. Дрозд). 3. Знаєш, Наташо, мені Андрій часто нагадує Віктора в молодості (О. Бойченко). 4. Опоєні медовим ароматом бджоли гудуть у білі квітів невидимим хором (Н. Королева). 5. Я дивлюсь на заплакані очі твої, на покірно похилені плечі (В. Сосюра). 6. За одного вченого двох невчених дають (Народна творчість). 7. Сімсот соколят на одній подушці сплять (Народна творчість). 8. Тяжко в світі жити сироті без роду (Т. Шевченко). 9. Сім'ю Вихорів також зустрів цей свіжий луговий запах (Г. Тютюнник). 10. У тихій річці біля латаття плавала дівчинка років семи (О. Довженко). 11. На голові він мав вінок з помарнілих рож (О. Пчілка). 12. Голубиш ідею здійснення мети (П. Тичина). 13. Її хвилювання передається мені (С. Васильченко). 14. Ти рух вперед безумно любиш; ти любиш до кінця іти (П. Тичина). 15. На узбіччі пугівця пробивається перша прозелень ромену, тонконогу і споришу (І. Цюпа). 16. І голос Байрона з-за моря лине на голос Кобзаря (М. Рильський). 17. Казкою видається повість про давні часи і давніх людей (І. Франко). 18. Над берегом висів солоний туман од дрібних бризків (М. Коцюбинський).

IV. Позначте головне та залежне слова, визначить тип підрядного зв'язку в поданих словосполученнях.

Надія на краще, пропонувати увійти, ішов радіючи, наказ ректора, веселе шимпанзе, співець свободи, наш плакса, намело снігу, білі троянди, листя берези, три тополі, десятьма учнями, осіння ніч, думка про тебе, поле без меж, озватися голосно, зайти в хату, відчуття загрози, читання вголос, танути навесні, врятувати життя, весело співаючи, зазначений вище, розмовляти з викладачем, розмова з викладачем, працівник Івасюк, плаття із ситцю, вартій уваги, українські степи, степи України, вірити в майбутнє, дівчина-інженер, герой повісті, орати трактором, підписаний президентом, слухання музики, схильний до математики, щось із речей, дуже добре, дорога додому, принести обідати, бажання працювати, квіти у вазі, близько до оселі, йти годину, не випив соку, вищий за брата, дуже зайнятий.